

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶՄԵԿԻԿ

ՏՈԱՍ ՀԻՆԳ ԱՐԱՐՈՒԱԾՈՎ

ԱՐԱՐ. Ա — ՏԵՍԻԼ Ե.

(Կը քացուի Ջրաթերոսի գիմնատունը. գործաւորներ, սեղանի մը շուրջը, կը խաղան, կը խօսին, կ'երգեն. ժողովրդեանմ յատուկ աղմկաւոր ուրախութիւն. Ալին քմարի վրայ երբեմն եղամակներ կը մուգէն):

Երբ յաճախորդ (Բաժակը ձեռքը). Խմենք, որպէսզի վայելքնիս մոռնանք. անցած զուարճութիւններն յիշելը ո՞րքան ցաւ է մարդոս:

Բ յաճախ. — Անոր համար է որ Աստուած՝ մեղքնալուով՝ ծերերէն յիշողութիւնը կ'առնէ կամաց կամաց:

Երբ յաճ. — Կը դատարկեմ ասիկա կայսեր կենացը. թող մեր զօրավարները յաղթեն միշտ Արաբներուն:

Բ յաճ. — Եւ մեր վարդապետները՝ հերետիկոսներուն:

Գ յաճ. — Ամէն, Եղիցի:

Երբ յաճ. — Անաստասիա՛, Անաստասիա՛. (Անաստասիա կ'երևի թատերամէնին խորը): Քեզի՛ հետ եմ. մեր աստիճանայնափ կանուխ չէինք խուլնար. ծեր եմ, վայրկեանս ներք համբուած. շատ ժամանակ չունիմ սպասելու այս աշխարհիս վրայ:

Անաստասիա. — Ո՞ր տնտակ գինիէն կը հրամսէք:

Երբ յաճ. — Ո՞րն ընտրենք որ միւսը չառնուի. Վրաստանի՞, Դաիստանի՞ (Քուլի-նին). աստեք ունին — մասնաւոր տակառններու մէջ պահուած — հարազատ գինին այն տեղւոյն՝ ուր Դոյայ տապանը իջաւ. այնպէս որ ուզողը կրնայ արբենալ ճիշդ այն պատմական և վաւերական գինիով որ թէ՛ Քամը անիծել տուաւ և թէ՛ Քամէն աւնիծուցաւ:

Բ յաճ. — Այդչափ հին. բաւական զօրաւոր պիտի ըլլայ:

Ա յաճ. — Խեղճ մարդիկ, ահագին ջրհեղեղ տեսնելէն յետոյ՝ ինչ վախ ունեցած պիտի ըլլան ջուրէն:

Անաստ. — Ո՞ր տեսակէն ուրեմն:

Երբ յաճախ. — Միշտ աղէկէն: Բայց սա դիմացի թագաւորին մրտած պատկերը երբ կը տեսնեմ՝ լուսահոգի պապը միտքս կուգայ. Աստուած ողորմի հոգուն. ինչ պատուական մարդ. ինչ անոյշ ձայն. այնպէս լաւ շարական կ'երգէր որ՝ ամէն մարդ ձեր

խանութը կը թափէր. հիմակ ամէնքը ելան գնացին. ես մինակ մնացի ծառի պէս պարտէզին մէջտեղ տնկուած ... Դուն այն առնես պզտիկ էիր. ամէնալով, կոտորուելով, մատդ խածնելով՝ սեան հոռը կը պահուր տէիր. հիմա որչափ մեծցեր հասակ նետեր ես... (Նշանով հրաման կու տայ):

Գ. յաճ. — (ներս մտնելով). Լսեցիք ինչ եղած է:

Ա. յաճ. — Ինչ:

Դ յաճ. — Պերփեռուժէնը զարկեր են.

Ամէնք. — (Կէս մ'ոտքի ելնալով). Զարկե՛ր:

Դ յաճ. Այո, բայց թէթեւ կերպով. վտանգ չըկայ:

Բ յաճ. — Փառք Աստուծոյ. վայ եթէ Արաբ կունենա թագաւորական ընտանիքին ո՛ւնէ վտանգ պատահի. դաւաճաններուն սերունդէն մէկ հոգի մ'ալ ողջ չի մնար:

Դ յաճ. — Չմշկիկի ամբարանոցին մէջ այս առաւօտ սեղան ըրած ժամանակ՝ երկու Արաբ յարձակեր են վրան, բայց կրցեր են առջիւր աւաւել:

Ա յաճ. — Չմշկիկի՞ պալատին մէջ... կ'երևի իր յաղթութիւններէն հպարտացած՝ կայսր ալ կ'ուզէ ըլլալ. բայց մենք միայն մեր օրինաւոր կայսրը կ'ուզենք և ուրիշ ո՛չ ոք, ինչ և ո՞վ ալ ըլլայ:

Բ յաճ. — Չմշկիկը ո՞ր է հիմա:

Դ յաճ. — Ազատ է. զամանալին ան է՝ որ յարձակողները իր ծառաներն են, բայց կայսրը պատուող ինքն է. չես գիտեր թէ յանցանք ունի՞ թէ արդիւնք. ո՛չ մէկը չնորհքով կրնայ ապացուցուի՛ ո՛չ միւսը. բաւեկանները մէկ մասը կ'առնեն՝ թշնամիները միւսը. գինքը չեն կուրցուցած, բայց կայսեր փեսայ ալ պիտի չընեն. ինչ որ կը խօսուի դուրսը՝ նախանձորք պալատական ներու վրայ տալովը՝ Չմշկիկ ընկած է կայսր արքայէն, և իր քարեկամութիւնը ցրտացած:

Բ յաճախ. — Աւելի լաւ է տաքցած թշնամին՝ քան ցրտացած քարեկամը:

Գ յաճ. — Իմ կարծիքովս անմեղ է Չմշկիկ. եթէ Պերփեռուժէնի դէմ բան մ'ունենար՝ ինքը չէր արգիւրտ սպանուիւր...

Գ յաճ. — Ըստ իս յանդուրէ... ինչպէս կրնար ինքը ժամանակին վրայ հասնիլ՝ եթէ ասաշույց տեղեկութիւն չունենար... կ'իբրև իր ծրագրին մէջ կայ եղբ Արաբներին ալ սպաննելը՝ որպէսզի եթէ բռնութիւն յանկարծ դաւը չմատենն. Եւ յետոյ՝ պատասխանատու է միշտ իր պալատին մէջ եղածին. եթէ Աստուած չընէ՛ դէպք մը պատահէր... մարդիկ ալ չեն կրնար երկու անգամ աշխարհք գալ:

Դ յաճ. — Վերջապէս Պերփեռուժէն մահէն ազատ է. Չմշկիկն ալ բանտէ: — Ինչ որ է, արգելք եղայ ձեր զուարճութեանց. բան մը չկայ. յառաջ տարէք երգերնիդ. ուրախանա՛նք:

Բ յաճ. — Բանտ ըսիր նէ՛ աստուածաբանա՛

Տ Ե Ս Ի Լ Զ.

կան առարկութիւն մը միտքս եկաւ: Եթէ մէկը յանցանք մ'ընէ, իսկոյն զինքը բան տը կը տանինք. հապա եթէ առաքինութիւն մ'ընէ... Տեսէ՛ք. Աստուած դըժտիքը ստեղծեր է, բայց անոր հակառակ կողմը արքայութիւնը դրեր է. մէկը յանցաւորներուն համար՝ իրենց առաքելինհետ: Իսկ կարծիքովս ամէն տէրութիւն ալ նոյն ոճով պէտք է ընէ. պատիժի բանտէն զատ՝ պէտք է վայելքներ: Ենթադրինք որ զինուորները փողոցին մէջէն անցած ժամանակ՝ տեսնեն որ մէկը յանկարծ հրապարակաւ առաքելութիւն մը գործէք, ամենին բան մը պիտի չընեն. ըստ իս, պարտքերն են կը պահանջէ որ իսկոյն երթնան զինքը ձերբակալեն և վայելքի բանտը տանին, այսինքն փառաւոր ամարանոց մը ուր քանի մ'օր — իր գործած արդիւնքին մեծութիւնը համեմատ — ուտէ, խմէ, գուարանանայ և ամենէն աղքատն ալ վայելէ այն բաները՝ ինչ որ իր կենաց մէջ երբէք պիտի չկրնար...

Ա յաճ. — Բայց եթէ մէկը գործ ունի... կը փութայ իր տունը գառնալու...

Բ յաճ. — Ազատութիւն, տէրութեան կանոնն է. պէտք է որ վայելքի երթայ. ինչո՞ւ համար առաքելութիւն գործէք. ազատ չէ՞ր զանիկա չընելու. ո՞վ իր ձեռքերը բռնած ու զինքը կը բռնադատէր. ուրեմն...: Եթէ այս աշխարհքէն երթալն ալ ստիպողական չլլար՝ քանի՞ հոգի չպիտի առարկէին թէ գործներին չի ներեր մեկնիլ այդչափ շուտով...

Գ յաճ. — Բայց կարելի է մէկը աւելի դրամական վարձատրութիւն կ'ուզէ, քան թէ օրերով զբոսանք...

Բ յաճ. — Կարելի է այդ ալ ընել՝ իբրեւ տուգանքի համապատասխանող:

Գ յաճ. — Ուրեմն մասնաւոր ոստիկանութիւն մը պէտք է հաստատել՝ ամէն լաւ գործը ընողը ձերբակալելու համար:

Բ յաճ. — Իմ ըստն ապրոց. Ե. Աստուծոյ աւելի իմաստուն ո՞վ կայ տիեզերաց մէջ. ուրեմն ի՞ր օրինակին պէտք է հետեւն ընել մարդիկ. հիմապուստ տէրութեանց ըրած տղայական բան մ'է ու ծիծաղական, վայրենիներու արժանի. կարգուկանոնը պահել կ'ուզեն՝ մարդիկները սարսափեցնելով. այս ոճով յանցաւորներու թիւը կը պակսի, բայց բարեգործներու թիւը չաւելնար. հիմա՝ կուան աշխարհքս դպրոց մ'է՛ ուր խողճողք պատիժ ունի՞ր բայց ոչ մէկ պարձատրութիւն: Երբոր մարդկութիւնը աւելի զարգանայ՝ ամէն կողմը պիտի տեսնուին՝ բան տերէն զատ՝ սքանչելի ամբարանոցներ հոն բնակեցնելու համար առաքելութեան գործին վրայ բռնուածները. մարդիկ՝ շահու սիրով՝ ամէն բան պատրաստ են գործելու, նոյն իսկ առաքելութիւն:

(Մեծեակ մը թագաւորական պալատի մէջ. որմերու վրայ մկարմիր՝ որ կը մերկայացնեն Տրոյ դատ թագաւորիմ պատմութիւնը, զոստանդիւն ոսի դարձը, արշակունի թագաւորներու դէմ. քիչ. Բոմանոս՝ Ոստած՝ թիւզմովական զոյգ մը. կար մը կը քաշէ. իր սև մագերը՝ մեղմամոլիկ կերպով՝ ընկած եմ ճակտիմ վրայ. ոտքի ելելով՝ և քալելով տիրութեամբ):

Ռամանու. — Հայրս կ'ուզէ ինձի ամէն, ամէն գեղարուեստ սովորեցնել, առանց ժամանակ թողուլ որ կենանք վայելեմ:

Ի՞նչ օգուտ այն բաներէն՝ որոնց միակ յարգը կենանքի ընդօրինակութիւն ըլլալն է:

Բնագիրը կ'ուզեմ ես, բնագիրը: Բան մը չկայ գեղարուեստին մէջ՝ որուն գեղեցկագոյնը չըլլայ բնութեան մէջ: Ո՞րքան հրաշալիքներ կան իրականութեան մէջ՝ որ զեռ գեղարուեստի կարգը չեն անցած. կենանքի նմանահանութիւնը արուեստ չէ, այլ արուեստին պատկերը: Ամենէն աւելի զանիկա սիրողները — մարդ մ'ըլլայ կամ ազգ — այն է՝ որ կենանք ինքնին կը գիտէ, կը սիրէ, կը վայելչացնէ:

Եւ տակաւն ես՝ որ այնքան մեծ կ'ըմբռնես՝ սեպեցի, ես՝ որ այնքան մեծ կ'ըմբռնես՝ ամբարձր բնութեան հրաշալիութիւնը, և այնքան շուտ կը զմայլիմ, կը հիանամ, կ'ըմբռնակամ ամենամանր գեղեցկութիւններով՝ որ ցրուած են ամեն կողմ ազատ բնութեան մէջ, ես՝ բանտուած այս նենգաւոր արքայութիւն, կենդանութեան բոյններն, աղուեսնոցին մէջ: Չարութենէն կը զգուսիմ՝ ոչ իր տուած փաստներուն համար, այլ իր տգեղութեան, տգեղութեան՝ զոր ամէն տեղ կ'ատեմ: Երշապատուած եմ բոլոր արքայութիւն շողորթութիւններէն, արդիւնտն ապագայ գահը իմինս է: Զի՞ս կը սիրեն թէ՛ իրենց շահը: Ոչ մէկուն զգացման վրայ կարող եմ վստահել: Ոչինչ ու նիմ՝ շատ ունենալովս՝ Բարի և ազնիւ էակ մը արտասանութիւն, գերբնական, լուսաւոր կ'ենրեի ինձ, իմ եղբայրս՝ թէ՛ և ցնցոտիներ հագուած ըլլայ... Ա՛խ, որքան ծաղաւ անկեղծութեան...

(Դուրսէն կը լսուի թմրուկներու, զէմքերու, մուգարամներու ձայն: և ազմուական իշխանագուններու իւրում մը՝ ամէնքն ալ հառապական իր մտնոսի՝ զուարթութեամբ մերս կը մտնուի որսական զէմքերով):

Իշխանագունները (փոքրիկ թագաւոր մ'ողջու ենելու ժպիտով). Բարե՛ւ, Բոմանոս:

Ռամ. — (Ցանկարժակաւ զուարթութեամբ մը՝

ուր սակայն ներքին ճիգ մը կը զգացուի)։
— Ամէնքնիդ մէկ մէկ վանք պիտի փա-
կեմ՝ եթէ ապագային ալ այս ոճով ծառա-
յէք ինձի։ Ո՛րքան սպասցնել տուիք։

Ա իշխանագուն։ — Մեր փութկոտութիւնն ալ՝
տարիք առնելով՝ պիտի մեծնայ անշուշտ։
Ռում. — Բայց ես կ'ուզէի որ այսօր ծպտեալ
արշաւանք մը կատարէինք փողոցներուն
մէջ՝ եթէ ազդուր լուսնկայ մը զարնէ։ Էե-
տևաբար շատ աւելի զոհ կ'ըլլայի եթէ ձեզ-
նորսի և նպարավաճառի զգեստով ներկա-
յանայիք ինձ, քան այդ զարդերով։

Գ իշխ. — Զուարթացած և, վերջապէս՝ Մար-
դուս սիրտը գէշ կ'ըլլայ երբ բարեկամ մը
տխրած տեսնէ, մանաւանդ երբ տխրու-
թեան պատճառն ալ չգիտնայ։

Ռում. — Արշաւանք, բայց ոչ առանց նպատա-
կի։ Երբ յայտնեմ ձեզի գանկիս, եթէ խոս-
տանաք ըսածս զաղտնի պահել, ընելիքիս
օգնել։

Իշխ. — Կը խոստանանք պատիւնուս վրայ։
Ռում. — Կառավարութեան նոր տեսակ մը ընտ-
րել կ'ուզեմ՝ որուն նմանը եղած չըլլայ
պատմութեան մէջ։ Ինձի համար յիմարու-
թիւն կ'երեկ հարուստները պաշտպանել կամ
աղքատները. երկուքին մէջ ալ բարին կայ,
երկուքին մէջլն չարը, գաղտնիկաններ կան՝
որ անուամբ միայն այդպէս են։

Գ իշխ. — Եւ աղքատներ՝ այնքան լիբր որ ի-
րենց բռնաւորներէն աւելի բռնաւոր պիտի
ըլլային՝ հակառակ գրուածեան մը մէջ։

Ե իշխ. — Եթէ ոչ իրենց՝ աշխարհիս համար
բազդ մ'է թշուառ ծնանելիին։

Բ իշխ. — Ամէն ինչ իւրաքանչիւր անհատէն
կը կախուի։

Գ իշխ. Պարագաներն ալ կ'ազդեն մարդուն վը-
րայ, բայց դեռ աւելի բանաւոր մարդը՝ պա-
րագաններուն վրայ։

Գ իշխ. — Բարին ամէն բան կ'ստեղծած է իր
շուրջ, չարը ամէն բան կը թունաւորէ։

Ե իշխ. — Նոյն դրամը չէ՝ որ կը գործածուի
թէ՛ ողորմութեան և թէ՛ ոճիւրի։

Ռումանու. — Ուստի այսուհետեւ ամենէն աղ-
քատն ալ՝ ամենէն հարուստն ալ իմ բարե-
կամ պիտի նկատեմ, բաւական է որ սըր-
տերինն ոսկի ըլլայ։ Եթէ ինձ մնար՝ աշ-
խարհս երկու մասի կը բաժնէի. անոնք որ
բարին են հողով ու նիւթապէս գեղարուես-
տակն, ազնուական դասակարգը պիտի
կազմէին, իսկ միւսները՝ ուրքան ինչքերու
ալ տէր՝ ռամիկը։ Բարի էակը ամէն տեղ
հրաշալի է. — երբ հարուստ է ան՝ իր եր-
ջանիկ մարդու հանդարտութեամբ, իր ազ-
նուական ժպիտովը, իր մտաւոր կթթու-
թեամբ. երբ աղքատ է ան՝ իր թաղծալից
նայտածքով, իր անկեղծ պարզութեամբ,
իր թշուառութեամբ։ Երկու հեռուար եղ-
բայրներ են, երկուքն ալ մէկմէկէ գերա-
զանց։

Ինչ կայ ասկէց աւելի յայտնի, ասկէց
աւելի ճշմարիտ։ Եւ սակայն արտասովոր

արարած մը պիտի նկատուիմ՝ եթէ փողո-
ցը իշնեմ կամ աղքատ տուններ մտնեմ՝
ճերմակուտի անդամ գտնելու համար։ Ճըշ-
մարտութիւններ կան՝ որ մտքի առջև պարզ
կ'երևին, գործնական կեանքի մէջ՝ տարո-
րինակ, Բայց ես անոնցմէ չեմ որ աւելի
կարեւորութիւն կ'ընծայեն ուրիշներու դա-
տասանին՝ քան իրենց տրամաբանութեա-
նը։ Ուրեմն այսուհետև ծպտած կ'ուզեմ
թափափուի ժողովուրդեան մէջ, փնտռել բա-
րինները ամէն արհեստի ամէն վիճակի մէջ,
անոնց՝ այդ իմ հոգնկան եղբայրներուս հետ՝
հաղորդակցութեան մտնել, ճանչնալ զա-
նոնք, և օր մը երբ կարճ ձեռքս անցնի՝
զանոնք յանկարծ պաշտօնի, ճոխութեան,
եղբայրութեան բարձրացնել։

Ա իշխ. — Աքանջելի՜ գաղափար։

Բ իշխ. — Աղբիւ՜ս մտածութիւն։

Գ իշխ. — Ճշմարիտ փիլիսոփայութիւն։
Ռումանու. — Իմ փիլիսոփայութիւնս անգամ
սրտեւ կու գայ։

Գ իշխ. — Մեռելներն ալ ողջընեալ պիտի ու-
զեն՝ այս ոճով կառավարուելու համար։
Ռումանու. — Իմ բոլոր պաշտօնեայներս և պա-
լատականներս այդ ոճով պիտի ընտրեմ,

սկսեալ՝ ամենէն առաջ՝ կայսրուհիէն։ Ինչ
փոյթ եթէ ժողովուրդը զիս յիմար մը նը-
կատէ։ Արքային միտքը զազան մ'է որուն
ժանիքները պէտք է որ արբինտոն իր գա-
ռազդին վրայ։

Ե իշխ. — Ինչ արժէք կարող է ունենալ խա-
ժամութիւն զատաստանը։

Ռումանու. — Զինքը կը կազմեն մարդիկ՝ ու
րոնցմէ ոչ մէկը իրաւունք ունի զիւր ինձ,
մէ աւելի լաւ մտածող կարծելու։

Ա իշխ. — Մեծեղներու ու մըրջններու բազմու-
թիւնը կարող չէ անոնցմէ իւրաքանչիւրին
աւելի յարգ տալ։

Բ իշխ. — Եթէ հին տառն մէկը անմտութիւն
անուանէր քարի մ'առջև ծուրը դնելը և
կուտքին ոտքը կէս լիդր արցունքով գո-
վացնելը՝ արտասովոր արարած ևս պիտի
նկատուէր, մինչդեռ ինքն էր բնական վի-
ճակին մէջ, իսկ շրջակայ բոլոր մարդկու-
թիւնը ամբողջապէս յիմարած։

Գ իշխ. — Զարմանալի է յիշարձ որ երբեմն
այնքան բազմութիւն կը կուրնայ որ ի-
մաստունը կը ստիպուի շատագունել աչք
ունենալուն վրայ։

Գ իշխ. — Մարդիկներէն շատերը աղքատ կ'ա-
պրին՝ աղքատ երևնալէ վախճալով, խենթ
կ'ապրին՝ խենթ երևնալէ վախճալով։

Ռումանու. — Ճշմարտութիւնը շատերը կը ճանչ-
նան, բայց ոյժ չունին թարմ և նոր գա-
ղափարուն հետնելու. խելացիները աւելի
շատ են քան անկեղծները։

Գ իշխ. — Ինքեղներն արդէն ձանձրանալի է
պալատի կեղծ, չափափութած, արուեստական
կեանքը։

Ռումանու. — Իշխանները ամէն բան ունին,
բայց ի մեծագոյնէն. — ազատութենէն։

Բ ի շ իս. — Ամէն կողմ յարգանք, ամէն կողմ պատիւ. — դիմանալու բան չէ:
Ռումանու. — Իմ կարծիքովս՝ միայն մարմա-
րիտէն շատուածներն են որ համբերութիւն
ունին քաղցին վրայ անշարժ կենալու՝
պատիւ վայելելու համար: Իրական շատ
տուածները չափէն աւելի կը զուարճանային
Ուլիսիոսի վրայ՝ այն սնդանին շուրջ՝ ու
յուն ամպերը իբրև փողոց կը գործածէին,
թող որ շատ անգամ ալ մարդու կամ թռու-
չունի կերպարանք կ'առնէին աւելի ազա-
տօրէն զուարճանալու համար:

Տ Ե Ս Ի Լ Է.

(Բիզանդիոնի փողոց մը. լուսըմկայ. կիսա-
ստուերմներ. սքամշիկի գիշեր. պոլսական գիշեր.
ամիլիմէ մը ծովը կը տեսնուի. Վոսփորի կողմը
միայն ամպեր կուտակուած, փայլակներ, ամառ-
նային փոթորիկի մշամ. մթուփնամ մէջէն երե-
ւամ կու գայ Ռումանոս իր խումբով, որ հրգելով
կը թափաղի փողոցներու մէջ):

Լ Ո Ւ Ս Ը Ն Կ Ա Տ Ի Ե Ր Գ

Աշխարհքս միակ թերութիւն մ'ունի.
Անցաւոր է նա.
Կեանքն, աղուոր բաժակ, մէկ յանցանք ունի.
Շուտ կը լըմընայ:

Կեցցէ՝ սիրտն անկեղծ, կեցցէ՝ լուսընկայն,
Բաժակն ու քընար. —
Կ'անցնին վայրկեաններն և ալ յաւիտեանս
Մեզի չեն դառնար:

Ջըւարթութիւնն է միակ երջանկութիւն.
Գարուն՝ մեր նըշան.
Պաշտելի՝ երկիր, դուն պալատ մըն ես,
Պալատ դիւթական:

Առանց գործելու բոպէն՝ կ'որսըւած
Յաւերթութիւնն մ'է.
Ո՛րքան, ամէն ժամ, յաւերթութիւններ՝
Խոյս կու տան մեզմէ....

Բիրտ է սիրտի՝ ուր բիւր, նուրբ հըմայք Բնու-
(թեան՝

Հըրճուանք չին թափեր.
Ինչպէս թանձր որմէն երբեք չին անցնիր
Ջըւարթ ճանաչներ:

Գոյնն ըմպելիք մ'է զոր օգէն կը խմենք
Ու կը յիմարինք.

Ու ձևը խոտին՝ սըրտի չըղթան է.
Մեր սիրտն է երկինք:

Ինչո՞ւ պիտ' ցաւինք չարերու նենգէն.
Դրախտն ալ օձ ունէր.
Ո՛հ, ցաւինք միայն՝ կ'անցնին, չեն դառնար
Անոյշ վայրկեաններ:

Մեռնողի աչքով դիտենք այս աշխարհ.
Հըրածելոտ մը լուռ
Աւելի՛ լուսեղ պիտի ցուցնէ մեզ՝
Իբրեր ըստր:

Տըխրութեան հաճոյք թոյն մ'է մահացու՝
Գիշեր մ'է խոնաւ.

Յորձանք մ'է, անոր վրա մտնեցնէք
Ձեր սըրտերու նաւ:

Վայլենք, տղաքներ, գարուն, լուսընկայն,
Բաժակն ու քընար.
Ձի կ'անցնի վայրկեանն՝ և ալ յաւիտեանս
Մեզի չի՛ դառնար:

Պատաս մի. — (փողոցի մէկ պատուհանը բա-
նալով). — Ի՞նչ կայ գիշեր ատեն պոռալու
կանչելու փողոցներուն մէջ. չէ՞ք մտածեր
որ հիւանդ տղաս արթնցուցիք:

Ռումանուի խումբ (աւելի զուարթօրէն երգելով).
Փունք կը փախչի և ալ յաւիտեանս
Մեզի չի՛ դառնար: ...

Շարայարեյի ԱՐՄԱՅԻՍ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

— Հնարուած է նոր մանրագիտակ մը
որ մարդս ամենամտերիմ յարաբերութեան
մէջ կը գնէ՝ թէպէտ անուղղակի կերպով՝ աւ
մենափոքր աշխարհին հետ: Այս նորագիտ
մանրագիտակը կը շահագործէ՝ սնդրակա-
պոյտ (ultra—violet) ճառագայթները՝ որ
մարդկային աչքին համար անտեսանելի են՝
և որոնց ալիքի երկայնութիւնը շատ աւելի
կարճ է քան սովորական լուսաւոր ճառա-
գայթներուն: Աւելի բարակ ըլլալով՝ կը
ցուցնեն ամենամանր իրերն ալ՝ զոր մեր սո-
վորական ճառագայթները ամենախառնակ
կերպով պիտի ցուցնէին: Այս ճառագայթ-
ները՝ որ մեր աչքին վրայ տպաւորութիւն
չեն ըներ՝ լուսանկարի ապակիներուն վրայ
կ'աղգեն. հետեւաբար մուկ սենեկի մէջ այս
ճառագայթներով ամենափոքր իրերը կարելի
է նախ լուսանկարել և յետոյ զանոնք տես-
նալ: — (Միներպոս թերթէն):

— Եւրոպայի մէջ Փորթուգալը նշանա-
ւոր կը հանդիսանայ իր յետադիմական վի-
ճակովը: Եւրոպայի ամենէն ազտ երկիր-
ներէն մէկն է: Վեց միլիոն բնակիչ ունի և
առնցմէ 4 միլիոնը գրեթէ՝ (այսինքն 60%)
ոչ կարողալ գիտէ ոչ ալ գրել: